

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Τ. Καρατάσσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977, www.iobe.gr
11 T. Karatassou Str., 117 42 Athens, Greece, Tel.: (+30) 210 92 11 200-10, Fax: (+30) 210 92 33 977

ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020

Άγγελος Τσακανίκας
*Διευθυντής Ερευνών IOBE -
Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ*

Ελληνική οικονομία: Χαμηλή ανταγωνιστικότητα με ισχυρή ανάπτυξη

- Παρά τις ισχυρές αναπτυξιακές επιδόσεις, η ελληνική οικονομία δεν κάλυψε τις αποστάσεις ανταγωνιστικότητας που την χώριζαν από λοιπούς ευρωπαϊούς εταίρους και άλλες ανταγωνίστριες χώρες
- Το αντίθετο: αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη του εξωτερικού τομέα της οικονομίας:
 - Ελλείμματα διεθνοποίησης: έλλειψη κρίσιμης μάζας μεγάλων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων με διεθνή παρουσία, μικρός αριθμός επώνυμων ελληνικών προϊόντων στη διεθνή αγορά (λίγες εξαιρέσεις)
 - Εξαγωγές επικεντρωμένες σε σχετικά μικρό φάσμα αγαθών (αγροτικά, χημικά, μηχανολογικός εξοπλισμός), φθίνουσα πορεία σε παραδοσιακούς εξαγωγικούς κλάδους (κλωστοϋφαντουργία), διαρκής επιδείνωση εμπορικού ισοζυγίου
- Η επιδείνωση όμως της ανταγωνιστικότητας επηρέαζε ένα σχετικώς μικρό ποσοστό της οικονομικής δραστηριότητας: εφησυχασμός

Συστημικές αδυναμίες που δεν αμβλύθηκαν στην περίοδο της «ευμάρειας»

- Ελλείμματα διεθνοποίησης: έλλειψη κρίσιμης μάζας μεγάλων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων με διεθνή παρουσία, με λίγες εξαιρέσεις
- Εμπόδια εισόδου σε πολλές αγορές προϊόντος και συντελεστών παραγωγής, στρεβλώσεις που δεν επιτρέπουν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά επιχειρήσεις και δημόσιος τομέας
- Μεγάλο και «παντού εμπλεκόμενο» κράτος αλλά αναπτυξιακά αδύναμο και «μη ευφυές»
- Δομικές αδυναμίες σε παραγωγή και χρήση ΤΠΕ, παρά τις «νησίδες» υψηλής τεχνολογίας και τη χρήση τους υπό μορφή τυποποιημένου «εμπορεύματος» - commodity), ψηφιακό χάσμα
- Περιορισμένη αξιοποίηση έρευνας τεχνολογίας και καινοτομίας, χαμηλές δαπάνες για ΕΤΑ: (0,57% του ΑΕΠ, (15η θέση σε Ευρωζώνη) με μικρή συμμετοχή επιχειρήσεων (<20%)
- «Ρηχή» και ποιοτικά στενή επιχειρηματικότητα, μικρή συγκριτικά συμμετοχή των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη νέα επιχειρηματικότητα

Τελικά: στρατηγικός εγκλωβισμός (stuck in the middle)

- Το ελληνικό «παραγωγικό- επιχειρηματικό σύστημα» σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και εντεινόμενου ανταγωνισμού πιέζεται αμφίπλευρα από:
 - παραγωγούς χωρών χαμηλού κόστους εργασίας- που δεν είναι πια μόνον ανειδίκευτη - αλλά διαρκώς αναβαθμίζεται
 - αλλά και «ποιοτικά υπέρτερους παραγωγούς» που δραστηριοποιούνται σε χώρες υψηλού βιοτικού επιπέδου και σημαντικών τεχνολογικών & παραγωγικών ικανοτήτων
- Μεγέθυνση προβλήματος λόγω περιορισμού της διεθνούς ρευστότητας: πρόσθετες πιέσεις από τη διατήρηση ελλείμματος και δημόσιου χρέους σε υψηλά επίπεδα

Είναι σε θέση το εγχώριο παραγωγικό / επιχειρηματικό σύστημα να κινηθεί προς τη 2^η επιλογή;

Κεντρικό ερώτημα σήμερα

- Πώς εν μέσω της απαραίτητης δημοσιονομικής προσαρμογής θα τεθούν οι προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση μιας νέας αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας;
- Αναζητούμε ποιοτική ανάπτυξη με επίκεντρο τη γνώση, την τεχνολογία, την καινοτομία, με μοχλό την επιχειρηματικότητα εντάσεως γνώσης και με την υποστήριξη ενός ευφυούς και αποτελεσματικού αναπτυξιακού κράτους
- Καθοριστικός ο ρόλος του επιχειρηματικού τομέα:
 - ανταγωνιστικές διεθνώς επιχειρήσεις με ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο βιώσιμες
 - Τομείς και κλάδοι με στρατηγικό πλεονέκτημα

Τι παράγουμε σήμερα / τι μπορούμε να παράξουμε μεσοπρόθεσμα, συμμετέχοντας στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας λίγο περισσότερο ως παραγωγοί και λίγο λιγότερο ως καταναλωτές

Γενικοί στόχοι για την επιχειρηματικότητα

- Από την αθρόα ποσοτικά αλλά μικρού μεγέθους επιχειρηματικότητα, στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με υψηλές δυνατότητες ανάπτυξης, με εμπλουτισμό του επιχειρηματικού συστήματος με επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας
- Σταδιακή παραγωγική μεταστροφή της εγχώριας επιχειρηματικότητας από μη διεθνώς ανταγωνιστικούς τομείς, κυρίως υπηρεσιών για τελικούς χρήστες, στην παραγωγή διεθνώς ανταγωνιστικών βιομηχανικών προϊόντων και προϊόντων του πρωτογενούς τομέα, αγροτικών και αλιείας
- Διεύρυνση διεθνούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων και αύξηση των ροών προς το εξωτερικό για προϊόντα / υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας
- Ανάπτυξη κουλτούρας επιχειρηματικής συνεργασίας και συνεργασίας μεταξύ των βασικών φορέων των παραγωγικών συστημάτων (επιχειρήσεις, εργαζόμενοι, επιστημονική-ερευνητική κοινότητα, Κράτος)

Συμβολή Κεντρικής Μακεδονίας στην Ελληνική Οικονομία

- **17,5%** των επιχειρήσεων της χώρας
- Δεύτερη σημαντικότερη συμβολή στο προϊόν της χώρας (**13,5%**), στις εγχώριες επενδύσεις (**13,0%**) στη συγκέντρωση πληθυσμού (**17,4%**)
- Παραπλήσια συνεισφορά στην εγχώρια απασχόληση: **16,3%** το **2012** (από **19,8%** όμως το **2009**)

Επιπτώσεις Κρίσης

- Ταχεία άνοδος ανεργίας το **2012** έναντι του **2009**: στο **26,0%**, από **9,9%** → **3^ο** υψηλότερο ποσοστό περιφερειακά, μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου (**24,2%**)
- Κατάρρευση κλάδων, ενδεικτικά, κατάρρευση οικοδομικών κατασκευών
- Νέες Οικοδομές: - **76,3%** σε όγκο, -**78,1%** σε επιφάνεια το **2012** σε σχέση με το **2009** (-**70,8%** και -**73,3%** σε εθνικό επίπεδο)

Στήριξη Επιχειρηματικότητας στην νέα Προγραμματική Περίοδο

- ❖ Η πλειονότητα των Θεματικών Στόχων υποστηρίζει και διευκολύνει την επιχειρηματικότητα
- ❖ **3^{ος} ΘΣ:** εστιάζει άμεσα στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας:
«Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ, γεωργικού τομέα, αλιείας και υδατοκαλλιέργειών

ΜΜΕ(<250 άτομα)

- 99,9% του πλήθους των ελληνικών επιχειρήσεων όσο και σε ΕΕ-27 (99,8%)
- Όμως υψηλότερη συμβολή στην απασχόληση (85,2% έναντι 67,4% στην ΕΕ) και στην προστιθέμενη αξία παραγωγής (70,2% και 58,1% αντίστοιχα)
- Υψηλή σημασία των Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (<10 άτομα): 57,1% της απασχόλησης, έναντι 29,1% σε ΕΕ-27

Α. Οριζόντιες Προτεραιότητες για ενίσχυση ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ

1. **Διευκόλυνση πρόσβασης των ΜΜΕ σε πηγές χρηματοδότησης – Προώθηση νέων χρηματοδοτικών μέσων**
 - Η παραδοσιακή μορφή χρηματοδότησης (τραπεζικός δανεισμός) ακολουθεί πλέον ιδιαίτερα αυστηρούς όρους
 - Αξιοποίηση εναλλακτικών μέσων ενίσχυσης: επιχειρηματικά κεφάλαια - venture capital, δάνεια με επιμερισμό κινδύνων, ταμεία εγγυήσεων, μικρο-δάνεια κ.α.
2. **Δημιουργία δομών και υπηρεσιών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας για ΜΜΕ, υφιστάμενες αλλά και για επίδοξους επιχειρηματίες**
 - Βιώσιμες υπηρεσίες (One stop shops, Points of Single Contact, εξειδικευμένα help desks) με μεγαλύτερη ενεργοποίηση συλλογικών επιχειρηματικών φορέων (επιμελητήρια, σύνδεσμοι κ.λπ.).
3. **Υποστήριξη της εξωστρέφειας και διεθνοποίησης των ΜΜΕ**
 - Ενιαίος φορέας συντονισμού - διαχείρισης δράσεων υποστήριξης της διεθνοποίησης ΜΜΕ (π.χ. στο πλαίσιο της συνένωσης Invest in Greece και ΟΠΕ)
 - Δημιουργία «κόμβων» εξυπηρέτησης ελληνικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό (“Greek Business Hubs”) με ενσωμάτωση όλων των υφιστάμενων δομών και φορέων (γραφεία ΟΕΥ, σύνδεσμοι ελληνικών επιχειρήσεων, διμερή επιμελητήρια).

A. Οριζόντιες Προτεραιότητες για ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ

4. Υποστήριξη απασχόλησης σε ΜΜΕ
 - Προγράμματα κατάρτισης-επανακατάρτισης, κίνητρα δημιουργίας επιχειρήσεων σε κοινωνικές ομάδες με αυξημένη ανεργία
5. Ανάδειξη τοπικών δυνατοτήτων - πλεονεκτημάτων μέσω των ΜΜΕ στο πλαίσιο της δράσης **Community-Led Local Development** (προσέγγιση LEADER)
6. Ενίσχυση της νέας καινοτόμου επιχειρηματικότητας σε κλάδους «αιχμής»
 - Δράσεις μακράς σε περιφερειακό επίπεδο για την ενίσχυση επιχειρήσεων σε επιλεγμένους κλάδους «αιχμής», για την προαγωγή της καινοτόμου επιχειρηματικότητας (smart specialisation).
 - Διευκόλυνση-διατήρηση διασυνδέσεων μεταξύ ερευνητικής κοινότητας (πανεπιστήμια, δημόσιοι ερευνητικοί φορείς) και ΜΜΕ (π.χ. πλατφόρμες επικοινωνίας και μεταφοράς τεχνολογίας, εταιρίες τεχνοβλαστοί – spin-offs)
7. «Δεύτερη Ευκαιρία» στην Επιχειρηματικότητα
 - Συμβουλευτικές υπηρεσίες για περιορισμό ζημιών – αποφυγή χρεοκοπίας, προγράμματα κατάρτισης για όσους επιθυμούν εκ νέου να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά

A. Οριζόντιες Προτεραιότητες για ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ

8. Διευκόλυνση-Ενίσχυση της δικτύωσης των ΜΜΕ
 - Επιχειρηματικά Πάρκα, μετεγκατάσταση σε Βιομηχανικές Περιοχές
9. Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ
 - Ανάπτυξη ειδικών εργαλείων χρηματοδότησης, διασυνοριακές συνεργασίες σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
10. Ενίσχυση απόκτησης πράσινων υποδομών - κατασκευών φιλικών στο περιβάλλον

Β. Στρατηγικές Προτεραιότητες για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ σε αναπτυσσόμενους κλάδους

1. **Ωθηση στον τομέα του Τουρισμού**
 - Βελτίωση υποδομών σε κομβικά σημεία
 - Εμπλουτισμός πολιτιστικού περιεχομένου
2. **Αξιοποίηση ΑΠΕ / Φυσικού Αερίου για ενεργειακή αυτάρκεια, αποτελεσματικότητα**
 - Αποτελεσματικό δίκτυο διανομής, επέκταση, αποκεντρωμένη παραγωγή και κατανάλωση
 - Εξοικονόμηση ενέργειας (ευφυή δίκτυα και μετρητές)
3. **Εκσυγχρονισμός υποδομών μεταφορών-αποθήκευσης (βασικοί εμπορικοί λιμένες, εθνικό οδικό δίκτυο, εμπορικά αεροδρόμια, logistics hubs)**
 - Λειτουργική διασύνδεση
4. **Αποτελεσματικότερη διαχείριση υγρών και στερεών απορριμμάτων**
 - Ολοκληρωμένες σύγχρονες υποδομές για διαχείριση στερεών απορριμμάτων, μετατροπή σε επιχειρηματική πρακτική υψηλής προστιθέμενης αξίας
 - Εναλλακτικές μέθοδοι διαχείρισης απορριμμάτων, με έμφαση στην πυραμίδα επιλογών διαχείρισης, ειδικότερα σε περιπτώσεις όπου δεν επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας (πχ. μικρά νησιά)

Γ. Στρατηγικές Προτεραιότητες για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στον Αγροτικό τομέα

- 1) Παραγωγή προϊόντων με ανερχόμενη / υψηλή ζήτηση διεθνώς
- 2) Ενίσχυση τοπικών δικτύων παραγωγής και διανομής αγροτικών προϊόντων
- 3) Υποστήριξη νέων αγροτών, ιδίως μικρότερων ηλικιών
- 4) Αναβάθμιση τεχνικών μεταποίησης και μεθόδων τυποποίησης αγροτικών προϊόντων
- 5) Δράσεις διεθνούς προώθησης – διαφήμισης των ελληνικών αγροτικών προϊόντων
- 6) Κατασκευή – εκσυγχρονισμός υποδομών που χρησιμοποιούνται από τον Αγροτικό τομέα
- 7) Παραγωγή πιστοποιημένων ποιοτικών αγροτικών προϊόντων (προϊόντα ΠΟΠ, ΠΓΕ, ΕΠΠ)
- 8) Βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων, απορριμμάτων και υποπροϊόντων αγροτικών δραστηριοτήτων
- 9) Κατάρτιση-επανακατάρτιση αγροτών
- 10) Ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ανάπτυξη τουρισμού της υπαίθρου

Δ. Στρατηγικές Προτεραιότητες για ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ σε Αλιεία-Υδατοκαλλιέργειες

A) ΑΛΙΕΙΑ

- 1) Βιώσιμη αλιεία – Αντιμετώπιση υπέρ-αλίευσης (στήριξη υφιστάμενων - νέων αλιευτικών μονάδων μικρής δυναμικότητας)
- 2) Εκσυγχρονισμός υφιστάμενου αλιευτικού στόλου (πχ. μηχανολογικός)
- 3) Βελτίωση υποδομών αλιείας (κατασκευή - αναβάθμιση – επέκταση αλιευτικών λιμένων)

B) ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

- 1) Εστίαση σε είδη υψηλής ζήτησης εγχωρίως και διεθνώς
- 2) Βελτίωση επιχειρηματικής λειτουργίας επιχειρήσεων στις υδατοκαλλιέργειες (συστήματα ελέγχου-πιστοποίησης ποιότητας)
- 3) Χρήση φιλικών προς το περιβάλλον υποδομών και τεχνικών υδατοκαλλιέργειας
- 4) Δραστηριότητες E&A για νέα προϊόντα και καινοτόμες μεθόδους παραγωγής

Γ) ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ-ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΛΙΕΥΜΑΤΩΝ

- 1) Εκσυγχρονισμός μονάδων

Δ) ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΑΛΙΕΙΑΣ-ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

- 1) Δράσεις διεθνούς προώθησης προϊόντων υδατοκαλλιεργειών και μεταποίησης-επεξεργασίας αλιευμάτων
- 2) Προστασία / ανάδειξη ευαίσθητων θαλάσσιων οικοσυστημάτων – Ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού

Δυνατότητες επιχειρηματικότητας για την ΚΜ στη νέα Προγραμματική Περίοδο

- Βασική οδική / σιδηροδρομική πύλη της χώρας προς τα Βαλκάνια, με το Λιμάνι Θεσσαλονίκης ως σημαντικότερη δίοδο προς το θαλάσσιο εμπόριο
- Διέρχονται μεγάλα οδικά δίκτυα (Εγνατία Οδός, ΠΑΘΕ), αλλά και κόμβος μεταφοράς ενέργειας (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο)
- Αναξιοποίητο δυναμικό ΑΠΕ
- Πολύπτυχο τουριστικό υπόβαθρο (παραθαλάσσιος τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, οικοτουρισμός, χειμερινός τουρισμός, συνεδριακός-εκθεσιακός τουρισμός, city break)
- Πληθώρα φυσικών πόρων (μεγάλες πεδιάδες, σημαντικά ποτάμια - λίμνες, ορυκτός και μεταλλευτικός πλούτος, δάση, ιχθυότοποι)
- Ανάπτυξη Μεταποίησης: Υψηλή βιομηχανική δραστηριότητα διαχρονικά και εξειδίκευση → 5 Βιομηχανικές Περιοχές (Θεσσαλονίκης, Πέλλας-Ημαθίας, Έδεσσας, Σερρών, Κιλκίς), οι περισσότερες μαζί με Ανατολική Μακεδονία – Θράκη και Θεσσαλία και εκ των πλέον αναπτυσσόμενων
- Εκτεταμένες υποδομές υγείας, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Υψηλή πυκνότητα ακαδημαϊκών - ερευνητικών δραστηριοτήτων: μεγάλος αριθμός ΑΕΙ, ερευνητικών κέντρων → περαιτέρω επέκταση στον ιδιωτικό τομέα, με προσανατολισμό στην αγορά των Βαλκανίων
- Παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και τοπικής εξειδίκευσης

Έρευνα πεδίου στις 2000 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της χώρας (IOBE / ΕΒΕΟ-ΕΜΠ για λογαριασμό του ΣΕΒ)

Περιφέρειες	Απαντήσεις	%
Αττική	715	35,3%
Κεντρική Μακεδονία	270	13,3%
Θεσσαλία	155	7,7%
Κρήτη	144	7,1%
Αν Μακεδονία & Θράκη	127	6,3%
Δυτική Ελλάδα	122	6,0%
Στερεά Ελλάδα	110	5,4%
Πελοπόννησος	98	4,8%
Νότιο Αιγαίο	92	4,5%
Ήπειρος	61	3,0%
Δυτική Μακεδονία	54	2,7%
Ιόνια Νησιά	45	2,2%
Βόρειο Αιγαίο	32	1,6%
Σύνολο	2025	100,0%

Ερωτώμενος: Γενικός Διευθυντής / Διευθύνων Σύμβουλος

Χρονικό διάστημα: 30/3/2011 με 5/7/2001

Υλοποίηση: Public Issue

Περισσότερες μεταποιητικές

	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας		Εθνικό επίπεδο	
	Απαντήσεις	%	Απαντήσεις	%
Πρωτογενής τομέας	9	3,3	70	3,5
Μεταποίηση	116	43,0	685	33,8
<i>Τρόφιμα-Ποτά</i>		32,2		
<i>Κλωστοϋφαντουργία και ένδυση</i>		14,8		
<i>Βασικά μέταλλα και μεταλλικά προϊόντα</i>		13,0		
<i>Πλαστικά/ ελαστικά</i>		11,3		
<i>Εκδόσεις και προϊόντα χαρτιού</i>		9,6		
<i>Μη μεταλλικά ορυκτά</i>		4,3		
<i>Λοιποί κλάδοι</i>		14,8		
Κατασκευές	18	6,7	109	5,4
Εμπόριο	94	34,8	746	36,8
Ξενοδοχεία- Εστιατόρια	15	5,6	143	7,1
Λοιπές υπηρεσίες	18	6,7	272	13,4
Σύνολο	270	100	2025	100

Και μεγαλύτερες: το 60% απασχολούν
περισσότερα από 49 άτομα

	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας		Εθνικό Επίπεδο	
	Επιχειρήσεις	Κατανομή	Επιχειρήσεις	Κατανομή
1-10 άτομα	15	5,6	248	12,2
11-49 άτομα	97	35,9	849	41,9
50-249 άτομα	129	47,8	713	35,2
Πάνω από 250 άτομα	29	10,7		10,6
Σύνολο	270	100,0	2025	100

Ο ρόλος της καινοτομίας

- Οι καινοτομίες και ειδικά η καινοτομία προϊόντος στηρίζουν τις εξαγωγές
- Βασική προϋπόθεση όμως:
 - Αυξημένες τεχνολογικές ικανότητες
 - Διοίκηση ολικής ποιότητας, Χρήση συστημάτων πιστοποίησης ποιότητας
 - Ικανό προσωπικό που αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και αναλαμβάνει ρίσκο
 - Θεσμοθετημένες διαδικασίες ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού
 - Δράσεις έρευνας: συνεργασίες με φορείς έρευνας, συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα

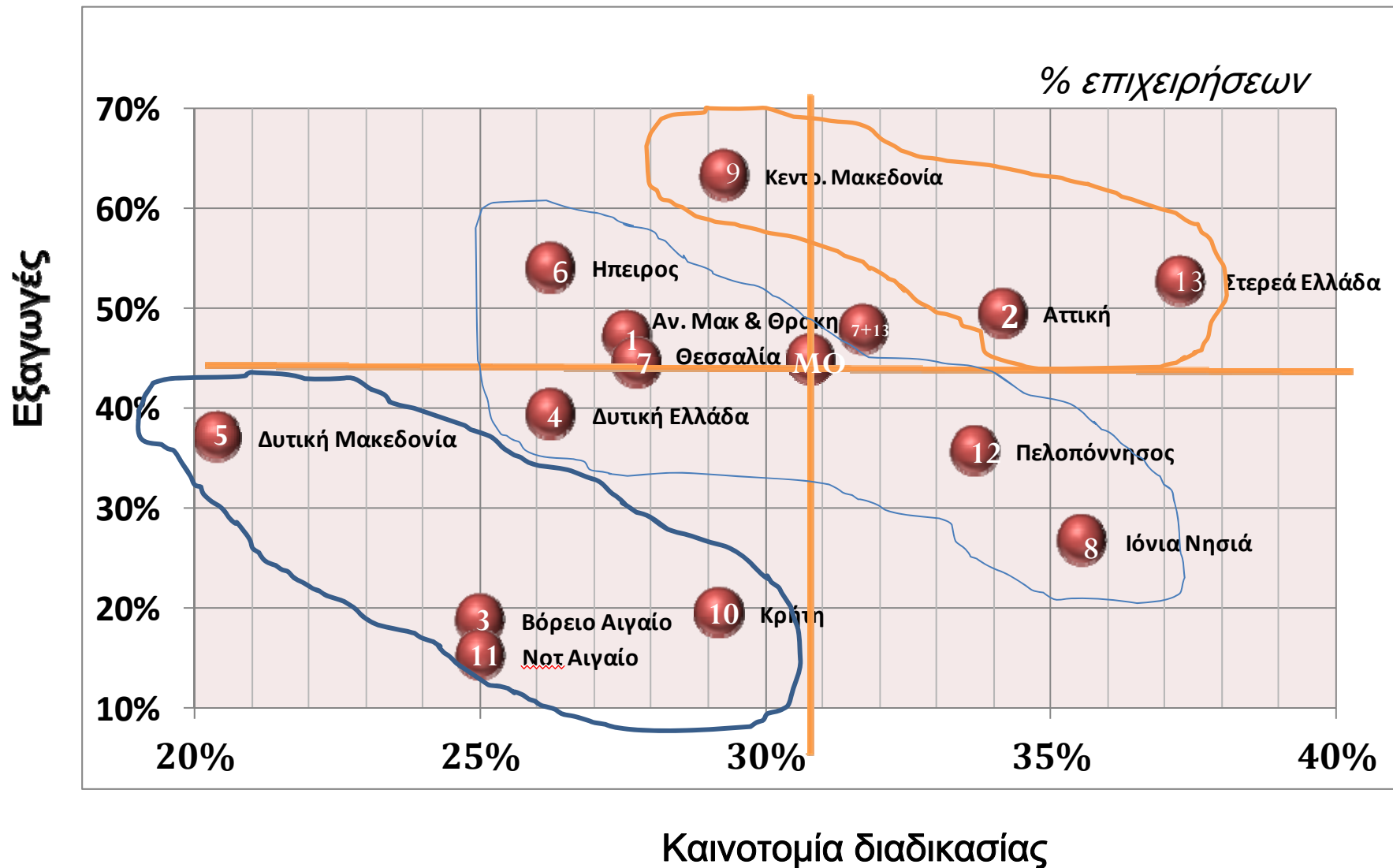

Ο ρόλος των εξαγωγών

- Οι εξαγωγές στηρίζουν τις πωλήσεις και ως ένα βαθμό και την κερδοφορία των επιχειρήσεων
- Οι εξαγωγές διευκολύνονται από
 - Το μέγεθος των επιχειρήσεων (60% των εξαγωγικών είναι μεγάλες)
 - Την οργάνωση
 - Χρήση συστημάτων management (πληροφοριακά συστήματα, διοίκησης έργου, σύνδεση αμοιβών με παραγωγικότητα)
 - Συστήματα διαχείρισης ποιότητας και περιβάλλοντος
 - Το 68% των εξαγωγικών εφαρμόζουν πιστοποιημένο σύστημα διαχείριση ποιότητας

Ταξινόμηση Περιφερειών με βάση καινοτομία διαδικασίας και εξαγωγές

Περισσότερο εξαγωγικές ...

% επιχειρήσεων

<i>% επιχειρήσεων</i>	<i>Κεντρική Μακεδονία</i>	<i>Όλες οι Περιφέρειες</i>
Με κέρδη το 2010	65%	64%
Με κέρδη το 2011	61%	59%
Αύξηση πωλήσεων το 2011	21%	18%
Εξαγωγικές	64%	45%
Αύξηση εξαγωγών το 2011	33%	25%
Επενδύσεις 2011-2012	40%	41%
Καινοτομία προϊόντος	53%	49%
<i>Κυρίως όμως καινοτομία που είναι νέα για την επιχείρηση (70%) ή νέα για την ελληνική αγορά (51%)</i>		
Καινοτομία διαδικασιών	30%	31%
Οργανωσιακή Καινοτομία	36%	38%

Βασικά χαρακτηριστικά

- ❖ Ταχεία ανταπόκριση σε μεταβολές της ζήτησης (69% των επιχειρήσεων) και σχετικά καλό υπόβαθρο παραγωγικής τεχνολογίας
 - ❖ Το 56% μπορεί να βελτιώνει σημαντικά την τεχνολογία τους, όμως αυτό φαίνεται να γίνεται με την τεχνολογία ως εμπόρευμα: έτοιμη από το εξωτερικό
- ❖ Υστερήσεις σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης: Αν και οι μισές δηλώνουν ότι διεξάγουν κάποια E&A, μόνο το 27% διαθέτει δομημένο τμήμα εσωτερικών μελετών ή/και E&A (ΣΔ:32%)
 - ✓ Το 30% των επιχειρήσεων συμμετέχει σε συνέδρια και εκθέσεις ενώ το 23% των επιχειρήσεων έχει συνδρομή σε Επιστημονικά περιοδικά και τεχνικές εκδόσεις
 - ✓ Μικρή συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, συνεργασία με συμβούλους, με Πανεπιστήμια κλπ
- ❖ Το 35% των επιχ. αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εύρεση κατάλληλων υποψηφίων (ΣΔ: 37%) Κυρίως επειδή οι υποψήφιοι δεν πληρούν τις προδιαγραφές της θέσης (73%)
- ❖ Το 38% αντιμετωπίζει ελλείψεις δεξιοτήτων και στο υφιστάμενο προσωπικό. (ΣΔ: 36%)
- ❖ Βασικές υστερήσεις σε:
 - ✓ Ανάπτυξη πρωτοβουλιών και ανάληψη ρίσκου (75%)
 - ✓ Ικανότητες οργάνωσης και διοίκησης (70%)
 - ✓ Διαχείριση τεχνολογίας και καινοτομίας (72%)
 - ✓ Τεχνικές γνώσεις που απαιτούνται για τη συγκεκριμένη εργασία (68%)

Άρα δεν λείπουν μόνο άυλες δεξιότητες (soft skills), αλλά και πραγματικές τεχνικές γνώσεις που σχετίζονται με το περιεχόμενο της θέσης εργασίας

Έκθεση σε χαρακτηριστικά της κρίσης: κοινά προβλήματα στους περισσότερους κλάδους

Έλλειψη ρευστότητας

Επειδή οι προμηθευτές/ πελάτες αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας (51%) (ΣΔ:48%)

Επειδή οι τράπεζες δεν εγκρίνουν νέα δάνεια (42%) (ΣΔ:38%)

Πίεση από ανταγωνιστές που εστιάζουν στο κόστος (33%) (ΣΔ:26%)

Επειδή έχουν περιοριστεί οι εργασίες από το βασικό πελάτη (32%) (ΣΔ:29%)

Πίεση από προμηθευτές του εξωτερικού για αμεσότερες πληρωμές (28%) (ΣΔ:22%)

Το μέγεθος των επιχειρήσεων καθοριστικό...

- Στην καινοτομική επίδοση κάθε τύπου
- Στις εξαγωγές
- Στις επενδύσεις
- Στο βαθμό έκθεσης στην οικονομική κρίση, αλλά και στους τρόπους αντίδρασης σε αυτή
- Στη χρήση πρακτικών management, αλλά και κατοχή πιστοποιητικών ποιότητας

Συμπερασματικά...

- Καθοριστική η κρίση για τη στρατηγική ταυτότητα των μεγαλύτερων επιχειρήσεων τη χώρας
- Ασφυκτικές πιέσεις από μειωμένη εγχώρια ζήτηση, πιστωτική στενότητα, έλλειψη ρευστότητας στην αλυσίδα αξίας τους
- Συρρίκνωση οικονομικών αποτελεσμάτων που απειλεί τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων
- Αβεβαιότητες που εντείνονταν με αποτέλεσμα την επιδείνωση επενδυτικού κλίματος και συνεχείς προσπάθειες για μείωση λειτουργικού κόστους

Συμπερασματικά...

- Οι επιχειρήσεις εντείνουν την προσπάθεια στήριξης των εσόδων μέσω των εξαγωγών
- Όμως: η εξωστρέφεια δεν είναι εύκολη
- Απαιτείται γνώση των αγορών, ποιότητα, ευελιξία, τεχνολογικές ικανότητες και ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο
 - Χρειάζονται επενδύσεις σε τεχνολογία, σύγχρονο εξοπλισμό και «δύσκολη» καινοτομία
 - Συνέργειες με άλλες επιχειρήσεις συμπληρωματικών ή συναφών κλάδων για οικονομίες κλίμακας
 - Νησίδες αγοράς σε παγκόσμιο επίπεδο

Επιλογή του δύσκολου δρόμου: νέο αναπτυξιακό πρότυπο

- Αδιέξοδη η επιλογή «μιας κούρσας προς τα κάτω» αποκλειστικά μέσω δραστικών μειώσεων του κόστους εργασίας
-η μόνη κοινωνικά αποδεκτή και μακροχρονίως αποτελεσματική επιλογή είναι αυτή του δύσκολου ανηφορικού δρόμου που δίνει έμφαση στη:
 - βελτίωση της προσαρμοστικής ικανότητας μιας οικονομίας στις ευρύτερες τεχνολογικές, οικονομικές, κοινωνικές και γεωπολιτικές μεταβολές
 - Βελτίωση της δυνατότητάς της να παράγει, να αποκτάει, να χρησιμοποιεί και να διαχέει τη γνώση και την τεχνολογία
 - Επένδυση στον ανθρώπινο παράγοντα: διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος που ενθαρρύνει τον πειραματισμό, την καινοτομία, την ανάληψη πρωτοβουλιών με υπολογισμένο ρίσκο, την προώθηση δημιουργικών δραστηριοτήτων κάθε είδους
 - Καλλιέργεια της επιχειρηματικότητας που βασίζεται στη γνώση και όχι στην copy-paste επιχειρηματικότητα
 - Αξιοποίηση κάθε δυνατού χρηματοδοτικού πόρου
 - Έξυπνη εξειδίκευση και όχι κατακερματισμός πόρων

Όραμα και σχέδιο

Ανάγκη για υπέρβαση της «τοξικής
κουλτούρας» της ευκολίας και της
προχειρότητας

Ποιότητα, προστιθέμενη αξία και διαφοροποίηση

Σας ευχαριστώ πολύ!

Για την επικοινωνία:

Άγγελος Τσακανίκας

atsakanikas@iobe.gr